

Hendrik, Lidy en Alies Kottelenberg zitten niet vastgeroest op hun boerderij in Markelo. Hendrik en Alies hebben liefhebberij in het vergaderen en vinden dat dat het resultaat van het bedrijf weinig schade toebrengt. 'Je leert er beter van plannen', zegt Alies.

De grens met Gelderland en Overijssel loopt dwars door de 41 hectare grote huiskavel van Hendrik (56), Lidy (56) en Alies (31) Kottelenberg heen. Het bedrijf in Markelo ligt er netjes bij. Niets doet vermoeden dat Hendrik of Alies niet de maximale uren stoppen in het bedrijf, waarvan Friesland Foods jaarlijks 780.000 kg melk afneemt.

Toch verlaten Alies en Hendrik het bedrijf vaak, doorgaans voor bestuursfuncties. Besturen zit de familie in het bloed. Hendrik deed dat voorheen binnen de voercoöperatie en als wethouder, en sinds kort als lid van de raad van commissarissen van de plaatselijke Rabobank. Hendrik: 'Toen Alies na de has thuis kwam leek er ruimte te ontstaan, maar al snel begon zij ook met die geintjes.' Alies zette zich – als voorzitter – in voor de jongerenraad van Friesland Foods, een ervaring waarover ze graag vertelt. 'Je doet veel bestuurlijke ervaring op en leert hoe de zuivelwereld in elkaar zit. Veehouders vragen zich vaak af waarom er zoveel geld naar reclame gaat. Ik begrijp nu beter wat het kost om een product in de markt te zetten. Je leert net even verder kijken dan de melkafrekening.'

Scherpe kantjes

Hendrik Kottelenberg zette tijdelijk een medewerker van de bedrijfsverzorging

in toen hij als wethouder werkte en Alies op de has zat. Wie echter denkt dat het hen aan hart voor het vak ontbreekt zit er naast. Alies: 'We zijn overtuigd boer, maar niet ten koste van alles. We gaan graag naar een studiegroep, een keuring of besteden tijd aan hobby's buiten het bedrijf. Daardoor laat je wel eens wat liggen; je loopt misschien een keer minder langs een suf kalf of mist een tochtige koe. Het kan links en rechts wat strakker; er valt voor ons meer uit het bedrijf te halen.'

Ze wijst er wel op dat de boekhouding geen grote negatieve uitschieters kent. Omzet en aanwas is met drie cent per kg melk een aandachtspunt, maar de voerkosten zijn scherp met vier cent per kg melk. 'Ik voer liever weinig van een dure brok dan veel van een goedkope, omdat het voordeliger is melk uit ruwvoer te halen. Op de piek krijgen de verse koeien 10 kg, na 120 dagen stoppen de

Alies, Hendrik en Lidy Kottelenberg: 'We willen de koeien niet over de kop jagen'

krachtvoerboxen met het geven van propyleenbrok en eiwitbrok. Voor negentig dieren hebben we maar twee krachtvoerboxen, dus meer krachtvoer geven kan simpelweg niet.'

Buitenshuis actief zijn versterkt volgens de veehouders de organisatie van het bedrijf. 'Je leert beter plannen, kijkt van buitenaf naar je bedrijf. Maandagoch-

Stiermoeder Koosje 168 rf (v. Addison).
Prod.: 4.08 305 12.427 3,67 3,10 lw 116

tend leggen we vaak de agenda's bij elkaar om vaste werkzaamheden als melken en voeren te verdelen. Op een klein generatiekloofje na loopt de samenwerking altijd vanzelf', lacht Alies.

Deze zomer veranderden ze het beweidingssysteem en schakelden over op meer beperkt weiden. Hendrik: 'We zijn van negen uur weidegang teruggegaan naar vijf uur, omdat speciaal in de zomer de conditiescore aan de lage kant lag.' Volgens Alies gingen de koeien wel netjes droog op 3 tot 3,5 conditiescore, maar zakten ze na afkalven heel snel naar 2. 'Doordat ze op stal meer voer opnemen blijft de conditie beter op peil. We zien het terug in de melkproductie en vruchtbaarheid.' 'Maar,' voegt Lidy eraan toe, 'we blijven weiden, want dat is beter voor het beenwerk en bovendien: een koe hoort gewoon thuis in de wei.'

Kolossen van koeien

De afgelopen acht jaar steeg de melkproductie met 1000 kg tot 8700 kg melk met 4,25% vet en 3,40% eiwit. 'Die stijging is te danken aan de aankoop van de voermengwagens in 1998 en daarnaast aan een geleidelijke stalrenovatie. Het is las-

rijen. 'Het is mooi dat we geleidelijk konden groeien door het management te verbeteren. We hebben altijd porties quotum van 20.000 kg gekocht. Maar nu zijn er 70 boxen voor 90 koeien, verder groeien betekent op dit moment staluitbreiding.'

Groei opvangen door de productie verder

kolos en heeft bij HG twee zonen op wacht staan, een Duitse Rubens- en een Tacozoon. Koosje's roodfactor komt via Novalis en Ulkje Fari's Wayne bij Red Mitchel vandaan. Tot nu toe gaf ze in 1180 dagen 39.908 kg melk, 3,96% vet en 3,28% eiwit. Uit dezelfde koefamilie bestaat ki-interesse voor Wansink Koosje 181 rf. Deze 86 punten-Lightingdochter wordt momenteel gespoeld, terwijl haar rode Talentkalf onder contract staat. 'De laatste jaren ligt het accent op puur exterieur, vooral omdat de benen het niet volhielden. Ik insemineer nu met Lucky Mike, Olympic, Duplex, Goldwyn, Talent, Grandprix, Accoord en Rocko.'

Alies is verantwoordelijk voor de stierkeuze. 'Spermaverkopers vragen bij hun eerste bezoek standaard naar m'n vader, maar hij stuurt ze direct weer naar mij terug', glimlacht Alies. Dat het voor een vrouw niet alledaags is een melkveebedrijf te runnen en voort te zetten, is aan Alies niet voorbijgegaan. 'Vroeger kwam het vaker voor dat vertegenwoordigers vroegen of "de mannen ook thuis waren" en werd ik daar best pissig om. Ik heb wel het gevoel dat je je als vrouw soms dubbel moet bewijzen. Zo langzamerhand weet iedereen dat ik het bedrijf wil overnemen. De manier van werken spreekt me aan, ik werk graag met koeien, met de natuur. Ik wil gewoon boer worden, dat zei ik al toen ik vier was.'

Tijmen van Zessen

Alies Kottelenberg: 'Je moet je als vro uw op een boerderij dubbel bewijzen'

Overtuig d boer(in)

tig om een effect aan één verandering toe te schrijven.' Kottelenberg sloeg de zijmuren eruit en verving de krappe Engelse boxen. De afgebroken spouwmuur bood de koeien 27 centimeter extra kopruimte. Koematrassen verhoogden het comfort verder en tijdens de hittegolven van 2006 plaatste de familie ventilatoren. Sinds twee jaar bestaat de droogstandsafdeling uit twee groepen en Alies voorziet de volgende stap al: 'De roosters moeten we vervangen. Ze beginnen te kantelen en veroorzaken regelmatig zoolzweren.'

Op langere termijn willen de veehouders de stal te verbreden met drie extra box-

op te schroeven is voor Alies Kottelenberg geen optie. 'We willen de koeien niet over de kop jagen. Als ze veel willen geven is het goed, maar we streven er niet naar, ik ben tevreden over de melkproductie.' Volgens Alies is de productie mede een gevolg van een vastberaden op inet gerichte fokkerijkoers. 'We hebben altijd roodbont gehad, voorheen mrij, maar kozen vrij drastisch voor zwartbont, voor melkproductie in plaats van dubbeldoel. Addison heeft veel macht en kracht gebracht, het zijn kolossen van koeien. Alles wat er 20 centimeter bovenuitsteekt is een Addison dochter of nafok daarvan.' Wansink Koosje 168 rf is zo'n

